

БИЛТЕН

Нега крива у периоду лактације

Од почетка лактације па надаље, знатно се повећава дневна производња млека и зато млечно грло захтева одговарајуће количине телесних резерви. Краве максимално производе млеко између 30 и 50 дана по телењу, а максималан унос хране је нешто касније, између 60 и 90 дана након телења. То упућује на закључак да краве у овом периоду производе млеко делом на рачун телесних резерви. То је период тзв. негативног енергетског биланса у исхрани. Зато је потребно високо производним грлима давати добро избалансиране оброке са високим садржајем енергије како би се што боље задовољиле њихове потребе у хранљивим материјама и како би се постигло добро здравље као и добра плодност животиња.

Обнављање телесних резерви

Негде на око три месеца после телења унос суве материје је довољан да задовољи потребе крива у хранљивим материјама узимајући у обзир производњу млека у том периоду. Од 90-ог дана па надаље, производња млека постепено опада, али унос суве материје остаје на релативно високом нивоу. Негативни енергетски биланс са почетка лактације је превазиђен па се изгубљене телесне резерве са почетка лактације надокнађују, односно крива обнавља телесну кондицију. Производњу млека у том периоду треба држати по могућству на што вишем нивоу. С друге стране треба бити ипак опрезан да се превисоком дозом енергије у оброку крива не угоје. О овоме посебно треба водити рачуна како се ближи крај лактације. Најповољнији период за накупљање телесних резерви, које ће крива користити у производњи млека на почетку наредне лактације, јесте шести и седми месец стеоности. У овом периоду производња млека опада а пораст телета које крива носи још није тако интензиван као у осмом и деветом месецу стеоности. Зато се хранљиве материје најповољније користе за стварање телесних резерви.

Садржај:

Страна 1

Аутор: Зоран Николић, дипл.инг.

Нега крава у периоду лактације

Страна 2

Аутор: Мимица Костић-Ђорђевић,
дипл.инг.

Еколошки услови за гајење крушке

Страна 3

Аутор: Љубиша Ђорђевић, дипл. инг.

Мешање пестицида; Важне напомене при примени пестицида

Страна 5

Аутор: Зоран Панајотовић, дипл. инг.

Монилија на коштичавом воћу

Страна 6

Аутор: Срђан Видановић, дипл.инг.

Ризична рана сетва

Страна 7

Аутор: Љубиша Ђорђевић, дипл. инг.

Доминантне цене са сточне, зелене пијаце и малопродаје

Потхрањеност у време телења

Краве које су превише мршаве у време телења, још више губе телесне резерве а крајњи резултат је мања производња млека. Ако је просечна телесна кондиција крава у раној лактацији прениска, требало би проверити оброк, јер ниво енергије у оброку може бити пренизак да би краве задовољиле своје потребе у хранљивим материјама. Краве премршаве 200-ог дана лактације треба снабдевати са хранливима богатим енергијом тј. треба им давати додатне количине концентрата и квалитетних кабастих хранива како би им се поправила телесна кондиција. Правило је у исхрани крава, са становишта телесне кондиције, да кондицију треба „средити“ до уласка у засушење. Током периода засушења, телесна кондиција крава не би смела да се битно мења. Ако је направљен пропуст раније, период засушења се још може искористити али само за мању корекцију кондиције.

Гојазне краве у време телења

Треба знати да угојена крава не значи и правилно храњена крава. Код угојених крава чешће долази до тешкоћа приликом телења а касније до заостајања постељице и разних метаболичких поремећаја. Ако су краве угојене у првом периоду лактације, оне обично достижу максимум у производњи млека, а ако су угојене у другом периоду лактације, треба им подесити оброке зато што кондиција крава у време телења мора бити на одговарајућем нивоу. Како смо већ раније нагласили, промена телесне кондиције у периоду засушења није препоручљива, па је зато потребно у другом делу лактације угојене краве хранити са мањим количинама концентрата или их потпуно искључити, а такође им треба давати и кабаста хранива са нижим садржајем енергије.

За већа стада је препоручљиво направити производне групе како би им се давала оптимална количина хране према потребама.

Зоран Николић, дипл.инг.

Еколошки услови за гајење крушке

Племените сорте крушке најбоље успевају и рађају у реонима са доста сунца и довољно влаге, који су погодни за гајење винове лозе и брескве. Она воли умерене летње температуре. Од ниских температура највише страдају цветни пупољци, цветови и приметни плодови. У фази цветања потребна је средња дневна температура од 10° Ц, а за почетак образовања цветних пупољака неопходна је средња дневна температура од 15° Ц. Критична температура у фази цветања је од -1,5 до -1,9° Ц.

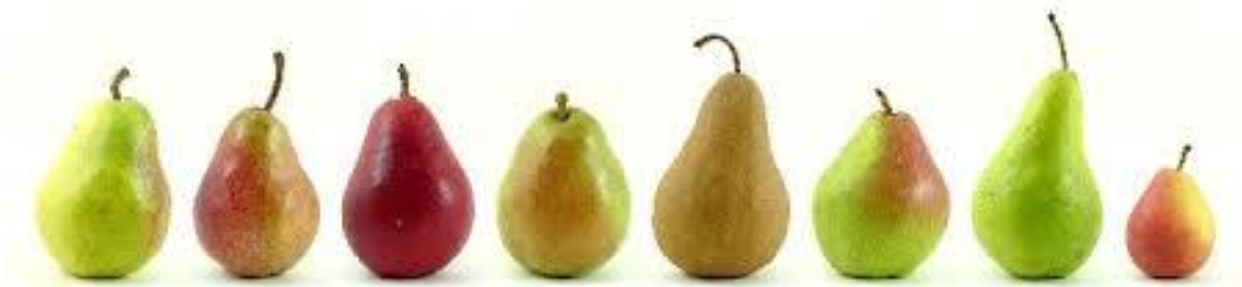
У периоду зимског мировања крушка може да издржи без оштећења температуре до -30° Ц. Активност корена крушке је најбоља при температурама од 15-18° Ц. Крушка се задовољава нешто скромнијим количинама падавина (700

мм и више) него јабука. То се нарочито односи на летње сорте.

Ветар је у већини случајева неповољан климатски чинилац за производњу крушке. Његов утицај зависи од јачине, правца и учесталости, као и од физиолошког стања воћке у моменту појављивања. Положаји на великим надморским висинама нису погодни за гајење крушке због опасности од појаве позних пролећних мразева, као и раних јесењих мразева и због ниских зимских температура и снажних ветрова. На великим надморским висинама обично су плодови крушке лошијег квалитета, а летораста чешће не дозревају потпуно. У нашим еколошким условима крушка се може успешно гајити до 800 м надморске висине.

Што се положаја тиче, на већим надморским висинама бољи су јужни положаји и обрнуто на мањим надморским висинама бољи су севернији положаји. Због појаве мразева треба избегавати затворене положаје и узане долине. За крушку су прикладни отворени положаји и благе падине. Земљишта за крушку треба да буду довољно дубока, растресита, плодна, благо кисела и умерено влажна.

Мимица Костић-Ђорђевић, дипл.инг.

Мешање пестицида

Ради истовремене заштите биља од болести и штеточина, често се морају заједно применити два или три препарата у истој прскалици. Тиме се постиже знатна уштеда у раду и смањују трошкови прскања. Међутим, за ова комбинована прскања, неопходно је познавати могућност мешања пестицида који се желе користити. То је деликатан посао, јер при мешању средстава долази до интеракције (међудејства), која могу битно да измене квалитет и ефекат чорбе, па чак да у неким случајевима проузрокују појаву ожеготина (палежи) на лишћу и плодовима биљака.

Ако се у току третирања користи више препарата различитих формулација, (облика производње) поступак мешања препарата са мало воде и додавање у резервоар прскалице ради се за сваки препарат појединачно. Никако не припремати више препарата истовремено.

Неподношљивост препарата је најчешће узрокована различитим обликом производње. Фактори који најчешће изазивају нехомогеност течности за третирање су:

- превише тврда вода (повећан садржај калцијума),
- превелика концентрација препарата (ако се користи више препарата истовремено),
- превише слободних јона у раствору (када се пестицидима додају фолијарна ђубрива).

Такође је важан и редослед додавања препарата који се заједно припремају. Показало се да би редослед додавања препарата требао да буде следећим редом: WP, WG, SL, SC, EC, при чему наведене скраћенице значе: WP - квашљиви прах, WG - водотопиве грануле, SL - концентрат за раствор, SC - суспензија микрокапула, и EC - концентрат за емулзију, са напоменом да се најбоље мешају исте формулације, а проблем се може очекивати код мешања WP и EC формулација.

Ако за неки препарат у упутству за употребу нема података о мешању или ако је неким препаратима истекао рок употребе, може се проверити исправност препарата тако што ће се препарати помешати у једном литру воде (водећи рачуна да количине препарата буду сагласне са количинама које се радно примењују) сипати у безбојну стаклену посуду и посматрати 30 минута. Ако се на површини течности не појаве уљане капи, а на дну посуде нема талога, течност је хомогена, и третирање се може обавити.

Ако се уз препарат користе оквашивачи, онда се они додају на крају припреме течности за третирање.

Ако се уз препарат користе и фолијарна ђубрива, њих треба додати на крају припреме течности за третирање.

При мешању инсектицида и фунгицида, на пример, без последица се може мешати концентрат за суспензију (WP) са концентратом за суспензију. Такође се може мешати концентрат за емулзију са концентратом за емулзију, мада ту има изузетака, па се стога треба саветовати са стручњацима.

Ако се, на пример, мора мешати концентрат за суспензију са концентратом за емулзију, најбоље је у већ припремљену суспензију сипати концентрат за емулзију. Већина средстава за заштиту биља не може се мешати са "бордовском чорбом". Неки препарати се могу мешати, али ту мешавину треба одмах након припреме искористити. У упуству за примену сваког препарата назначено је с којим средствима се може мешати, па се тих норми треба строго придржавати.

Љубиша Ђорђевић, дипл.инг.

Важне напомене при примени пестицида

- Пред отварање паковања обавезно детаљно прочитати упутство о примени препарата;
- Проверити да препарату није истекао рок примене и да се његова примена уклапа у рок примене пред бербу плодова;
- Проверити да не постоји опасност од тровања пчела које у воћњаку, винограду, посећују коров или друге биљке у фази цветања. Пре прскања обавестити пчеларе у суседству до три километара удаљености, најмање на три дана пред прскање усева у цветању. Стоку из третираног објекта удаљити најмање за три недеље;
- Проценити степен опасности за суседне биљке услед занешења капи;
- Прибор за справљање чорбе и прскалица морају бити чисти и без остатака пестицида од ранијег прскања;
- Никако не користити исту прскалицу и за третирање корова. Ако се то ипак деси, онда обавезно извршити детаљно прање прскалице детерхентом за суђе и добро испрати водом;
- Користити увек свеже справљену течност за прскање коју треба обавезно сипати кроз густо сито у прскалицу, како би одстранили механичку нечистоћу која може довести до зачепљења прскалице;
- Користити само ону количину (концентрацију, дозу) препарата, која је наведена у упутству о примени одређеног препарата;
- Одређену количину препарата најпре помешати са мало воде, а затим поступно, уз мешање, разблажити до потребне концентрације;
- Прскање тако обавити да буду довољно оквашени и лице и наличје листа;
- Прскати са одстојања од горе на доле. Престати са прскањем чим почну да падају прве капи са листа или плода;
- Биљке не прскати после кише или јаке росе, док су мокре, јер на лишћу имају довољно течности па не могу да приме нову количину;
- Избегавати прскање у цвету изузев препарата који нису отровни за пчеле;
- Избегавати прскање по ветру, при високим температурама и у спарним данима. Прскати ујутру после росе или касно после подне, а најбоље у смирај дана (пред сумрак);
- Ако се при мешању течног препарата са водом издваја при дну или на површини воденог стуба уљани слој, такву мешавину не треба користити јер може бити фитотоксична за гајену биљку;
- Запрашивање винове лозе препаратима на бази сумпора искључиво вршити после росе и по сувом лишћу и бобицама, у једва видљивом слоју и без громуљица. Запрашивање избегавати по спарном и топлом времену, јер може доћи до оштећења бобица и лишћа.
- Количина воде за примену у воћарству је 1000 - 1500 л/ха (веће количине воде се користе за сузбијање гриња, крушкине буве, пепелнице и слично, и у воћњацима са већом и гушћом круном).
- Количина воде за примену у виноградарству је 1000 л/ха.
- После сваке употребе прскалицу добро опрати раствором детерхента и воде, нарочито после примене препарата на бази 2,4-Д и других фолијарних хербицид

Љубиша Ђорђевић, дипл.инг.

Монилија на коштичавом воћу

На коштичавом воћу монилија се појављује у два различита облика: - сушење грана, гранчица и цветова (*Monilia laxa*), и трулеж плодова (*Monilia fructigena*). Код јабучастог воћа као што је јабука, крушка и дуња, монилија је проузроковач трулежи плода, а врло ретко и изузетно изазива и сушење ластара у цветању. Монилиа напада претежно коштичаво воће као што су трешња, вишња, шљива и бресква. Најчешћа је на вишњи и брескви.

Симптоми се испољавају као сушење гранчица и цветова у фази цветања и после цветања. Младари процветају али тада већи или мањи број цветова почиње нагло да мења боју у смеђу, суши се и пропада. Многи људи не знајући за узрок па своде то на хладноћу или мраз. Међутим, ако се ради о мразу, онда се суше сви цветови једне воћке, а у овом случају се суше само цветови на појединим младарима. Број тако осушених младара с цветовима може на стаблу бити велик, па читава воћка има жалостан изглед јер је захваћена у пуном цветању. Рода наравно нема.

Гљива презимљује у зараженим сувим гранама на којима у пролеће настају лежишта конидија, и у такозваним мумијама. Осим гранчица и мумија на стаблу могући је развој и из остављеног и трулог плода испод стабала. Изузетно до инфекције може доћи и раније док је цвет још затворен, а и касније када се плодови заметну. За то морају бити остварени посебни услови, а они су реткост док, је инфекција кроз цвет најчешћа. Конидије гљиве продиру кроз унутрашњост цвета. Мицелија наставља растом и кроз цвет улази у гранчицу, излучујући токсине у младар, гљива узрокује нагло сушење младара и то већ у завршетку цветања. Ако се цветање одужи, или ако се догоди да се део цветова на стаблу накнадно отвори, могућа је и секундарна инфекција са осушених цветова на нове тек процвале, али само путем конидија.

Најкритичнији период је цветање и то када је праћено великом количином влаге и ниским температурама. Када воће прође фазу цветања и плодови мало нарасту, нема више могућности продора гљиве у младаре. Тек касније када су плодови већ велики долази опет до инфекције, али је последица само трулеж плода. Од такве инфекције настају мумије. Ако су суви и повољни услови у време цветања не долази до заразе и те године нема сушења младара. У случају узастопног понављања кишовитог времена више година у време цветања, страдају младари, јавља се смола и воћка полагано слаби и суши се. То се најчешће догађа код брескве, кајсије и вишње, а слабије је изражено код трешње и шљиве.

Заштита је најважнија код брескве и вишње, код којих неке сорте јако страдају од те болести. Први део заштите се односи искључиво на превентивне мере сузбијања, будући да болест није лако сузбити, посебно не у кишним условима. Дакле, потребно је одстранити све суве и полусуве гранчице с коштичавих воћака па и гране. Одстранити и до 20 cm испод сувог дела, јер гљива иде доста дубоко у дрво.

Прскање се обавља бакарним средствима у бубрењу пупољака. Превентивно обавити први третман фунгицидима у фази црвених балона-кајсија, а у фази белих кокица-вишња и шљива. *Најкритичнији период за инфицирање је фаза цветања, пропраћена кишовитим и прохладним временом.* У случају јаког притиска инфекције, и продуженог периода цветања, потребно је коштичаво воће третирати три пута, водећи рачуна да период између третмана не буде мањи од седам дана. Паразит брзо ствара резинстентност према активним материјама па је потребно и у току једне вегетације користити препарате који су различитих активних материја. Пре употребе препарата треба обавезно прочитати упутство за употребу и придржавати се препоручених количина и концентрација као и свих мера заштите приликом третирања

Зоран Панајотовић, дипл.инг.

Ризична рана сетва

Сетва пасуља не треба да буде преурањена. Најбоље је сачекати да се земљиште загреје на 10-12 степени што је обично после 20 априла. Посебно треба водити рачуна о томе да на њиви нема вишегодишњих корова.

Многи повртари предност дају раној сетви. Кажу да се на тај начин избегавају опасности од великих жега, посебно крајем јула и у августу, које изазивају принудно зрење и драстично смањење приноса. Сувише рана сетва опасна је због касних мразева, који могу довести до труљења семена, споријег клијања и ницања, појаве штеточина. Младе биљке пропадају на температури од минус 0,5 до минус 1 степен. Супротно томе кад су сувише касни сетвени рокови убрзава се ницање, али се скраћују одређени периоди раста и биљке пребрзо прелазе из вегетативну у генеративну фазу. Остају ниске и ниско формирају прву махуну. Зато се каснија сетва препоручује само у условима наводњавања.

Најмање две недеље пре сетве земљиште се добро припреми, да би било довољно времена да се слегне. Произвођачи који нису применили минерално ђубриво у јесен пре основне обраде штету могу делимично поправити уношењем 200 кг/ха КАН-а, или амонијум нитрата. У току припреме може се унети и одговарајући хербицид.

За сету треба одабрати квалитетно и здраво сортно семе, добре клијавости и отпорности на најчешће болести које се јављају у нашем региону. На срећу постоји добар избор домаћих сорти пасуља.

Сетва „сумњивог“ семена посебно се показала ризичном. Пре свега, због јаког напада биљних болести и нетолерантности према временским приликама овог подневља.

Често се греша при одређивању склопа, јер се сеје мање зрна, а принос умногоме зависи од броја биљака по јединици површине. Ниски ситнозрни пасуљ гајен у чистој култури, највише рађа када је склоп 500 хиљада биљака по хектару. За сорте средње крупноће зрна, а таква је већина наших, препоручује се 400 хиљада, док је за високе, које се гаје уз потпору и другачије сеју, потребан склоп од 285 – 300 хиљада биљака по хектару.

Начин сетве зависи од тога да ли су у питању ниске или високе сорте пасуља, ако су ниске, сетва је машинска у редове или на мањим површинама, ручно у кућице. Да би склоп био 400-500 хиљада биљака по хектару, међуредни размак мора бити 45-50, док је растојање у реду 4 – 4,5 cm. Приликом ручне сетве у кућице размак је 50 x 25-30 cm, тако да се у свакој развије пет- шест биљака. Може се сејати и у пантљике што нарочито даје добре резултате.

Високи пасуљ сеје се у кућице, у које се положи 6 – 8 зрна. Међуредни размак је 70, а између кућица у реду 35-40 центиметара. Постоје и други начини узгоја, као што је шпалирни, али је незнатно заступљен. По хектару је обично потребно од 100 до 180 кг квалитетног семена у зависности од крупноће зрна и сорте пасуља као и начина сетве.

Током вегетације неопходне су мере неге. Ако је сетвени слој земљишта исушен без довољно влаге за ницање површина се може поваљати глатким ваљцима. Покорица настала кривицом произвођача услед гажења која отежава ницање или услед јаких плускова уништава се лаком дрљачом, пазећи да се не оштете нежни поници.

Прва култивација се обавља пажљиво до 10 cm дубине, од фазе првог до фазе другог сталног листа. Наредне култивације треба да су плиће, али се процењује да ли су корисне или ће нанети штету добро развијеном усеву.

Прихрањивање азотним ђубривима се препоручује само у појединим случајевима када се пасуљ узгаја на лаким и пропусним земљиштима из којих се брзо испира азот. Прихрана овим елементом неопходна је и ако је у првом делу вегетације хладно и кишовито време, па га биљке слабо усвајају и губе боју.

Пасуљ је велики потрошач воде, тако да се бољи и стабилнији род постиже правилним наводњавањем. Процењује се да је у нашим условима потребно биљкама пасуља око 350 милиметара воде током вегетације.

Уколико се наводњава прво заливање је обично после три до четири недеље након ницања, друго почетком цветања док следеће највише зависи од количине падавина и температуре.

Други у плодореду

На истој површини пасуљ може да се гаји тек након три године, првенствено због појаве болести. Припада му друго место у плодореду после биљака ђубрених стајњаком. Дobar је предусев на свакој њиви јер земљиште задржава добре физичке особине, богато је азотом и нема корова. Као предусеви пасуљу највише одговарају стрна жита, кукуруз, кромпир, купус, цвекла, лук и парадајз из директне сетве.

Срђан Видановић, дипл.инг

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ СА СТОЧНЕ И ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ КАО И МАЛОПРОДАЈЕ

Врста производа	Зелена пијаца	Сточна пијаца	Кланица	Житарице
Банана	140			
Грејпфрут	130			
Јабука грени смит	60			
Јабука Ајдаред	60			
Јабука Црвени делишес	60			
Јабука Златни делишес	60			
Јабука остале	50			
Киви	140			
Мандарина	140			
Лешник	900			
Нар	180			
Лимун	130			
Орах	600			
Поморанца	90			
Сува смоква	300			
Сува шљива	300			
Блитва	20			
Броколи	250			
Цвекла	50			
Целер	150			
Краставац	250			
Кромпир бели	50			
Кромпир црвени	50			
Купус	50			
Лук бели млади	30			
Лук бели	500			
Лук црвени млади	30			
Лук црвени	50			
Паприка љута	900			
Парадајз	180			
Пашканат	150			
Пасуљ бели	350			
Пасуљ шарени	330			
Першун корен	150			
Першун лишће	30			
Празилук	80			
Ротква	50			

Ротквица	25			
Спанаћ	70			
Тиквице	180			
Шампњони	220			
Шаргарепа	50			
Зелена салата	25			
Јаја „С“	12			
Јаја „А“	11			
Јаја „Б“	10			
Јаја „Ц“	9			
Сир крављи	400			
Јагњад		280	280	
Јунад-480 кг		240	240	
Краве		150	150	
Прасад -15 кг.		280		
Прасад -25 кг.		280		
Телад		350	350	
Кукуруз				25
Сојина сачма				93
Сточно брашно				19
Сунцокретова сачма				52

Љубиша Ђорђевић, дипл. инг.